

Paddestoelen, Gienus Steendam

“Onderzoek 2003”

Paddestoelen zijn de vruchtlichamen van zwammen. De eigenlijke zwam blijft verborgen in het substraat, de ondergrond van de paddestoel. Dat substraat kan bijvoorbeeld de bodem, een boom, mest of humus zijn. De zwam haalt voedsel uit het substraat door middel van zwamdraden.

Een paddestoel plant zich voort door sporen. Bij plaatjeszwammen (met plaatjes aan de onderkant van de hoed) worden de sporen gevormd op “steeltjes”, bij bekerzwammen in “zakjes”.

Paddestoelen zijn in het Wormer- en Jisperveld nooit overvloedig aanwezig. Omdat het gebied niet voor onbevoegden toegankelijk is, werd er weinig naar paddestoelen gezocht en was er nooit veel over bekend. Er zijn weinig plekken die voor paddestoelen erg aantrekkelijk zijn. Het veld wordt voor het overgrote deel in beslag genomen door grasland van een type dat weinig soorten oplevert. De meeste soorten die er gevonden zijn groeien op dode bomen en dode boomresten of onder bomen. Dan gaat het speciaal om berken en in mindere mate om elzen en wilgen.

Berken kunnen spontaan verschijnen, elzen en wilgen zijn aangeplant op recreatielandjes en horen eigenlijk niet in het veld thuis.

Typische paddestoelen komen dus voor in graslanden, in berkebroekbossen, in veenmosrietlanden en veenheiden, op rottend maaisel en op mest.

Paddestoelen op Graslanden

Het aantal soorten in de graslanden is zeer beperkt. De soorten die wel voorkomen zijn schaars tot zeldzaam en vele komen niet elk jaar terug. Gevonden zijn vlekplaten, zoals geringde vlekplaat op koeieplakken, de gewone vlekplaat en de franjevlekplaat. Van de kaalkopjes is alleen het puntig kaalkopje aangetroffen, bekend om zijn hallucinerende werking, maar liefhebbers zullen in het veld nauwelijks aan hun trekken komen. Heel zelden komen de weidetrechterzwam en de witte weidetrechterzwam voor. Beide soorten zijn dodelijk giftig. De bekende, eetbare reuzenbovist is eveneens een zeldzame verschijning geworden. In de zomer van 1996 heb ik eindelijk weer een tweetal gezien. Zeker niet jaarlijks verschijnt de anijschampignon in aantallen van twee tot wel eens vijftig.

Puntig kaalkopje

Paddestoelen op Berken

Op en onder berken of op en rond gemaaid berkenopslag komen redelijk veel soorten voor. De bekendste is de berkenmoordenaar, de berkenzwam, die op kwijnende en dode berken groeit. Het is een gaatjeszwam. De sporen staan niet op plaatjes, zoals bij de meeste paddestoelen, maar in gaatjes in de onderkant van de hoed, wat bij veel op hout groeiende zwammen het geval is. Een andere gaatjeszwam op dode berk is de roodporiehoutzwam.

Onder berken groeien de geelwitte russula, de berkeboleet, en de hier zeldzame bonte berkeboleet. Bijna het hele jaar groeien onder berken enkele kleine, moeilijk op naam te brengen russulas, rose tot helderrood getint. Op één terreintje komt jaarlijks de vliegenzwam terug, maar nooit in grote getale. Verder is er de gewone krulzoom, die altijd aan een witte schimmel ten gronde gaat en de rimpelende melkzwam. Melkzwammen ontleen hun naam aan het feit dat zij bij breuk meestal een wit sap afscheiden. De rimpelende melkzwam is gemakkelijk te herkennen omdat zijn sap op een zakdoek geel kleurt. In de nabijheid van berken komen ook enkele mycenasoorten voor, kleine teer ogende paddestoeltjes met een dunne, doorschijnende, veelal aan de randen gestreepte hoed. We vonden de streepsteel-, de graskleefsteel-, de helm-, de melksteel- en de alkalimycena. Het elfenschermpje hoort ook tot de mycenas. Tussen gekort berkenopslag verschijnen wel eens de bruinrode slanke amaniet en de grijze slanke amaniet. Het zijn amanieten zonder ring om de steel. Ook de viltige maggizwam is daar wel eens gevonden.

Gewone krulzoom

Paddestoelen op Veenmos

De soorten die tussen veenmos in veenmos-rietlanden en veenheiden voorkomen zijn in het veld niet zeldzaam, en zijn elk jaar te vinden. Het zijn het vlokkig veenmosklokje van het geslacht der mosklokjes, de veenmosgrauwkop uit het geslacht der grauwkoppen, de bleke moeraszwavelkop en het veenmosvuurzwammetje. De laatste soort is een topper in het veld. Het is er zeker niet schaars, maar behoort tot de bedreigde soorten (rode lijst 3). Het is het mooiste zwammetje in het veld. Het is een schitterende, inderdaad vurig rode verschijning, weggedoken in het snelgroeïende veenmos. Een soort om zuinig op te zijn. Het is te vinden van juni tot september.

Veenmosvuurzwammetje

Paddestoelen op Rottend maaisel

Op maaiselhopen komt de roodbruine trechterzwam voor, die nu weer roodbruine schijnridderzwam wordt genoemd.

In deze hopen komen nogal eens de vruchtlichaampjes voor van slijmzwammen, die echter niet tot de zwammen worden gerekend.

Op dood riet groeien rietwiel-tjes, heel klein, met draadvormige steeltjes; soms massaal. Ook op dood riet komt een kleine witte mycena voor.

De eetbare oesterzwam is soms te vinden op achtergelaten rottende hooibalen.

Paddestoelen op Mest

Op koeieplakken komen nogal wat soorten voor, waaronder ook primitieve schimmels, die hier niet aan de orde zijn.

Plaatjeszwammen worden vertegenwoordigd door de reeds genoemde geringde vlekplaat, de dooiergele mestzwam en enkele soorten miniatuur inktzwammen, die helaas zeer moeilijk te determineren zijn.

Op koemest komen enkele zakjeszwammen voor, die variëren in grootte van een tot tien mm. Ze dragen mooie namen: gewoon spikkelschijfje, oranje mestzwammetje, oranje borstelbekertje.

Lange, M., Elseviers Paddestoelengids.

Philips, R., Spectrum Natuurgids; paddestoelen en schimmels in Europa.